

[itobiad], 2021, 10 (3): 2832-2852

“Göçmen Algısı Ölçeği” Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği

"Migrant Perception Scale" Development, Validity, and Reliability

Erhan TECİM

Doç. Dr. Selçuk Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
Assoc. Prof. Selcuk University, Department of Sociology
erhan.tecim@selcuk.edu.tr; erhantecim@gmail.com

Orcid ID: 0000-0001-6578-5150

Murat KARAKOYUNLU

Doktora Öğrencisi, Necmettin Erbakan Üniversitesi, Sosyoloji Bölümü
PhD Student. N. Erbakan University, Department of Sociology
karakoyunlum@gmail.com

Orcid ID: 0000-0002-5047-4787

Makale Bilgisi / Article Information

Makale Türü / Article Type : Araştırma Makalesi / Research Article

Geliş Tarihi / Received : 26.06.2021

Kabul Tarihi / Accepted : 11.09.2021

Yayın Tarihi / Published : 26.09.2021

Yayın Sezonu : Temmuz-Ağustos-Eylül

Pub Date Season : July-August-September

Atıf/Cite as: Tecim, E. & Karakoyunlu, M. (2021). “Göçmen Algısı Ölçeği” Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği . İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi , 10 (3) , 2832-2852 . Retrieved from <http://www.itobiad.com/tr/pub/issue/64619/957721>

İntihal /Plagiarism: Bu makale, en az iki hakem tarafından incelenmiş ve intihal içermediği teyit edilmiştir. / This article has been reviewed by at least two referees and confirmed to include no plagiarism. <http://www.itobiad.com/>

Copyright © Published by Mustafa YİĞİTOĞLU Since 2012 – Istanbul / Eyup, Turkey. All rights reserved.

“Göçmen Algısı Ölçeği” Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği *

Öz

Bu çalışma, farklı nedenlerle vatandaşı olduğu ülke topraklarından ayrılarak başka bir ülkede yaşayan/yaşamak zorunda kalan ve şemsiye bir terimle göçmen olarak adlandırılan insanların, gittikleri ülkelerde nasıl algılandıklarını tespit etmeye yönelik bir ölçek oluşturmayı amaçlamıştır.

Göç, ona maruz kalan toplumlarda büyük değişimler ihtiva eden bir olgudur. Bulunduğu coğrafi konum itibariyle çevresinde yaşanan istikrarsızlıklardan doğrudan veya dolaylı olarak etkilenen Türkiye, son iki yüzyılda yaşadığı tecrübelerle göç ve göçmen olgusunun etkilerinin gözlemlenebilmesi açısından bir laboratuvar konumundadır. İmparatorluk bakiyesinden arta kalanlar, genç cumhuriyet döneminde yaşanan mübadele süreçleri, iki dünya savaşının öncesi ve sonrasında karşılaşılan sorunlar, bir nesli gurbetçi olarak tanımlayan işçi göçü, Balkan göçleri, Bosna ve Irak derken son olarak Suriye’de ortaya çıkan savaş, Türkiye’yi sürekli tazelenen bir “göçmen” gerçeği ile karşı karşıya bırakmıştır. Özellikle son dönemde Suriye kaynaklı olarak gerçekleşen göç, sayıca çok fazla insanı etkilemesi ve uzun yıllardır belirsizliğini devam ettirmesi sebebiyle ülkenin bugüne kadar karşılaştığı göçlerden farklılık arz etmektedir. Belirli periyodlar içerisinde olsa da kitleler halinde yaşanan bu göç, toplum içerisinde önemli etkiler doğurmuştur.

Türkiye’deki nüfusun yoğun olarak yaşadığı büyükşehirlerin çoğunda ve çalışmanın gerçekleştirildiği Konya’da, göçmenlerin sayısı, Göç İdaresi verilerine göre, toplam nüfusun yaklaşık %6’ ya yakın bir kısmına tekabül etmektedir. Bu nedenle araştırmanın evreni bu bölgeler/büyükşehirler için veri sunabilmesi açısından Konya olarak belirlenmiştir. Saha araştırması 2019 yılının ikinci altı ayında gerçekleştirilmiştir. Amaçlı-yargısal örneklem tekniğiyle merkez ilçelerden 537 yetişkin katılımcının dahil olduğu veri seti elde edilmiştir.

Veri toplama aracı 58 maddelik bir ölçekten oluşmakta iken yapılan Açıklayıcı Faktör Analizi neticesinde 21 maddeye düşürülmüş ve 4 faktör elde edilmiştir. Bu faktörler “tehlike”, “sosyal dışlama”, “sosyal içerme” ve “insancılık” olarak adlandırılmıştır. Güvenirlik ve geçerlik analizlerinin olumlu sonuçlandığı ölçekte, modelin uyum indeksini tespit etmek amacıyla Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Herhangi

* Necmettin Erbakan Üniversitesi Rektörlüğü Sosyal ve Beşeri Bilimler Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu Başkanlığının 20.05.2019 Tarih, 2019/12 Sayılı kararı ile Etik Kurul Kararı alınmıştır.

bir modifikasyona gerek kalmadan ölçeğin uyum indeksleri kabul edilebilir kriterleri karşılamıştır.

Anahtar Kelimeler: Göç, Mülteci, Sığınmacı, Yabancı Düşmanlığı, Hoşgörü, Göçmen Algısı

"Migrant Perception Scale" Development, Validity, and Reliability

Abstract

This study aims to create a scale to determine how people, called immigrants, who have to leave their country of citizenship for different reasons and have to live in another country, are perceived in the countries they go to.

Turkey, which is directly or indirectly affected by the instability in its surroundings due to its geographical location, is like a laboratory in terms of experiencing the effects of migration and immigrant phenomenon.

The remains of the empire, the exchange processes in the republican period, the problems encountered before and after the two world wars, labor migration, Balkan migrations, Bosnia and Iraq, and then the war that broke out in Syria has confronted Turkey with a constantly renewed "immigrant" reality. Recently, the migration originating from Syria is different from the migrations Turkey has faced so far, as it affects a large numbers of people and has remained uncertain for many years.

In Konya, where the study has been carried out, the number of immigrants accounts for nearly 6% of the total population, according to the authorities. For this reason, Konya has been determined as the population of the research due to the fact that it may represent metropolitan cities. The research data has been collected in the second half of the year 2019. Using purposeful sampling technique, data have been collected from 537 participants from the central districts of Konya.

The data collection tool, consisting of 58 items at the beginning, has been reduced to 21 items as a result of Exploratory Factor Analysis, and 4 factors have come out. These factors have been named as "threat", "social exclusion", "social inclusion" and "humanitarian". In addition to reliability and validity analyzes, Confirmatory Factor Analysis has been done to determine the fit index of the model in the scale. The fit indices of the scale met the acceptable criteria without the need for any modifications.

Keywords: Migration, Refugee, Asylum Seeker, Xenophobia, Tolerance, Migrant Perception

Giriş

Doğası gereği sosyalleşme ihtiyacı içerisinde olan insan, en ilkel toplumlardan en gelişmişine kadar farklı usullerle bir aidiyet geliştirir. Aidiyet, bireyin doğumundan itibaren edinmeye başladığı; aile, eğitim ve sosyal hayatla birlikte gelişen ve kimlik inşasına neden olan bir içselleştirme durumudur. Aidiyet, tatmin edilmesi gereken bireysel dürtülerle birlikte ele alınır. Bu bağlamda sosyalleşmeyi tetikleyecek ölçüde psikolojik, toplulukça kabullenilme bağlamında sosyal, yönetilebilirlik ve sürdürülebilirlik bağlamında siyasal bir olgudur (Taşkesen, 2018, sf.2). Bütünsel bir yaklaşımla ele alındığında biz ve onlar algısının oluşmasını sağlayan bu olgu, içerisinde sürekli bir değişim potansiyeli taşır. Ne var ki her gün sürüp giden değişimlerden ayrı olarak, bazen toplumu derinden etkileyen büyük değişimlerin olduğunu da tarih bize göstermektedir (Özakpınar, 2015, sf.11).

Değişimin planlı veya plansız oluşu, bulunduğu topluma yansıma biçimi açısından önem arz eder. Burada esas olan değişim sürecinin her aşamasının önceden kararlaştırılarak uygulanması, her şeyin bir plan dâhilinde yönetilmeye çalışılmasıdır. Bu durumda etkisi toplum açısından yıkıcı olacak unsurlar taşımayabilir. Aksi durumda ise beklenmedik sorunlar ortaya çıkabilir. Bireyin biz aidiyetinden çıkarak onlar aidiyeti içerisinde kendine yer bulmaya çalışması, her ne kadar köklü bir karar ise de insanları, bu denli keskin bir karar almaya iten unsurlara dikkat çekmek gerekir. İnsanların zorunluluk veya gönüllülük durumlarına bağlı olarak sosyal, ekonomik, siyasal unsurların yanı sıra beklenmedik doğa olayları, salgın, açlık, iklim koşulları, savaş, terör ve buna benzer nedenlerle doğup büyüdüğü; vatan, yurt, memleket gibi kavramlarda karşılığını bulan yerden ayrılarak daha çok yerleşik hale gelmek üzere, hedef olarak belirledikleri başka bir yere gitmeleri ile gerçekleşen duruma, göç (migration) denilmektedir. Topluları derin bir şekilde etkileyen ve değişimi hızlandıran en önemli sosyal olgulardan biri olarak tanımlanan göç, aidiyet değişimine ilişkin kararların somut bir tezahürüdür.

Geçmişte ve bugün var olduğu düşünülen bir takım kültürel, siyasi vb sınırları aşarak; süresi, içeriği ve nedenine bakılmaksızın gerçekleştirilen bir hareketlilik olarak tanımlayabileceğimiz göç, genel anlamda toplumların sosyal, ekonomik, kültürel, siyasal stratejileri ile güvenlik yapılarını etkileyen, farklı beklenti ve amaçlara bağlı yaşam kalitesini artırma unsurudur. Bireysel bir karar alma süreci içerisinde yer alması ya da bir zorunluluğun etkisi sonucu gerçekleşmesi sosyolojinin kadim tartışmaları açısından ele alınabilen bir durum olsa da göç, toplumsal etkileri bakımından farklı şekilde değerlendirilir. Bu durumu göçe maruz kalanlar açısından değerlendiren Bauman onların durumunu güvensizlik açısından ele alır. Bir zamanlar merhamet duygularını ve yardım etme güdüsünü tetikleyen sığınmacı figürünün saflığının ortadan kalktığını; uygarlık için bir

onur olarak kabul edilebilecek olan sığınana sahip çıkma hissiyatının köreltilmişini iddia eder. Ona göre sığınma kavramı modern dönemde anlamından çıkarılmış, bu durumdakiler insan atığı olarak görülmeye başlanmıştır (Bauman, 2018, sf.23).

Bazı Kavramlar Temelinde Göçmen

Göç, Uluslararası Göç Örgütünün hazırladığı Göç Terimleri Sözlüğünde (Perruchoud & Redpath - Cross, 2013, sf.35) kişi ya da grubun ülke içerisinde ya da ülke sınırlarını aşarak zamanı, yapısı ve nedenine bağlı kalmaksızın gerçekleştirdiği nüfus hareketliliği olarak tanımlanmaktadır. Sözlüğe göre yerinden edilmiş kişiler ve mülteciler ile ekonomik gerekçelerle ya da ailevi sebepler gibi farklı amaçlarla sağlanan hareketlilikler de bu tanıma dahil edilmektedir. 2020 Dünya Göç Raporunda yer alan güncel tahminlere göre dünya çapında göç eden insan sayısı 272 milyon civarındadır. (Gibson, 2020, sf.2). Bu rakama ulusîçi göç dahil değildir. Göç kavramının eyleyicileri göçe ilişkin sebeplere ve siyasi yaklaşımlara göre farklı tanımlarla ifade edilir. Pek çok yerde birbiri yerine kullanılıyor olsa da Göçmen, Mülteci ve Sığınmacı kavramları göç eyleminin eyleyicileri için kullanılan farklı kavramlardır.

Göçmen tanımında uluslararası çapta kabul edilen bir mutabakat bulunmamaktadır. Buna karşın Göç Terimleri Sözlüğünde kişinin dış faktörlerin zorlayıcı bir müdahalesi olmaksızın kendi özgür iradesiyle göç etme kararını alması ve şahsi uygunluk sebepleriyle gerçekleştirdiği tüm durumlar olarak açıklanmıştır (Perruchoud & Redpath - Cross, 2013, sf.36). Göç eden kişi açısından aidiyet duyduğu yerden cebri bir baskı olmaksızın, daha iyi eğitim, daha iyi sosyal hayat ve mevcut durumunu iyileştirici maddi koşullar elde etmek gayesi ile başka bir ülke ya da bölgeye hareket olarak ta ifade edilebilir. Birleşmiş Milletler göçmen kavramını; *nedeni, gönüllülük esasına tabi olup olmaması, göç güzergahı, planlı ya da plansız olması gibi hususlardan bağımsız bir şekilde ait olunan ülkeden bir başka yabancı ülkede bir yılı aşkın bir süre boyunca yerleşik olan birey* olarak tanımlamıştır (Perruchoud & Redpath - Cross, 2013, sf.37). Göçmen kavramının bu ifadedeki tanımını bireysel ya da toplumsal olarak ortaya çıkan kamu düzenindeki aksaklık, hukuksuzluk, ayrımcılık, şiddet, baskı, savaş ve benzeri durumlardaki mecburi hareketler kapsamamaktadır. Aslında göçmen, ağırlıklı olarak ekonomik gerekçelere bağlı sebepler ya da içinde yaşadığı sosyal ortamdaki memnuniyetsizlik sebebiyle ait olduğu ülkesinden gönüllülük esasına dayalı olarak ayrılıp bir başka ülkeye yasal veya yasadışı yöntemlerle giderek orada yaşayan yabancısıdır (Koyuncu, 2014, sf.25). Öte yandan insanlığa karşı işlenen suçlar (Günel, 2014, sf.557) kavramı ile ifade edilebilecek konularla ilgili olarak kişi veya toplumların göç eylemine maruz bırakılması durumunda göçmen kavramı yerini mülteci kavramına bırakır. Mülteciler, uluslararası hukuk tarafından tanımlanır ve korunur (Agency, 2016, sf.2).

Birleşmiş Milletler Genel Kurulu Kararı ile gündeme gelen ve imzalanma aşamasına 1951 yılında geçilen; Mültecilerin Statüsüne Dair Cenevre Sözleşmesinin ilk Maddesinde Mülteci, “Irkı, inancı, tabiiyeti, siyasal görüşleri ve belli bir gruba mensubiyeti sebebiyle haklı gerekçelere dayanan bir zulüm korkusuna bağlı olarak vatandaşı olduğu ülkenin sınırlarının dışında bulunan ve söz konusu korku sebebiyle, ilgili ülkenin korumasından istifade etmek istemeyen kişi” olarak ifade edilmektedir. Dayanağını İnsan Hakları Evrensel Bildirisi’nin 14. Maddesindeki *ayırt etmeksizin herkesin sığınma talebini isteme ve bu sığınma hakkını alma* hükmünden alan 1951 Sözleşmesi ve bölgesel olarak Afrika’yı esas alan Mülteci Sorunlarının Özel Hususlarını Tanzime dayalı 1969 Afrika Birliği Örgütü Sözleşmesi gibi çalışmalar da mülteci koruma düzenlemelerinin temel taşlarını oluşturmaktadır. Bu dayanaklar, mülteci kavramını uluslararası anlamda tanımlamak ve mültecilerin temel hak ve yükümlülüklerini bir araya toplamak için düzenlenmiştir (Agency, 2016). Çoğu ülkede Mülteci, bu statünün gerektirdiği imtiyazları kullandırabilmek açısından baştan savma bir biçimde uygulanıyor olsa da uluslararası hukuk açısından değerlendirildiğinde göçmenlerin imtiyazlarından daha fazlasını kişiye kazandırmaktadır (Bakewel, 2015, sf.190). Göç eylemini mülteci kavramının karşılığı olan koşullar sebebiyle yapmak zorunda kalan kişiler, bu hukuki statüyü elde etmek için, geldikleri ülkede, o ülkenin mülteci kabulüne ilişkin kriterlerini sağladığını ispat etmek zorundadır. Bu kişiler yasal statü elde edinceye kadar geçen sürede sığınmacı olarak kabul edilir. Sığınmacı, mülteci olmanın gerektirdiği koşullara sahip olduğunu iddia ederek ülkesini terk eden ama soruşturması devam ettiği için henüz mültecilik statüsüne ilişkin başvurusu tamamlanmamış, bu hakkı henüz elde edememiş kişidir (Koyuncu, 2014, sf.25).

Türkiye Mültecilerin Statüsüne İlişkin Cenevre sözleşmesini 1951 yılında imzalamış ve 1961 yılında uygulamaya koymuştur. Ancak coğrafi konumu sebebiyle bölgesinde ortaya çıkan istikrarsızlık durumu ve olası riskleri dikkate alarak sözleşmenin 1 Ocak 1951’den önce meydana gelen olaylar şeklindeki 1. Maddesinin genelleyici tutumu daraltmış ve Avrupa Konseyi Üyesi Ülkeleri baz alarak, *bu ülkelerde meydana gelen olaylar* şeklinde bir ifade ile sözleşmeye coğrafi sınırlama koymuştur. Bu sınırlama, sığınmacı ve mülteci kavramlarının dışında Türk hukuku açısından farklı kavramların ortaya çıkmasına sebep olmuştur. Buna göre 2013 yılında yürürlüğe konulan Yabancılar ve Uluslararası Koruma Kanunu (YUKK)’na göre göç Avrupa Konseyi Üyesi ülkelerde meydana gelen olaylar sebebiyle ele alındığında statü mülteci, bu ülkeler dışında meydana gelen olaylar sebebiyle olduğunda şartlı mülteci, mülteci; şartlı mülteci olarak nitelendirilmeyen durumlarda ise İkincil Koruma olarak ifade edilmiştir. Bu ifade kitlesel akınlara bağlı olarak toplu ya da bireysel şekilde sınırlarımıza gelen fakat uluslararası koruma talebi bireysel olarak değerlendirmeye alınmamış olanlar için ise, geçici koruma statüsü olarak ifade edilmiştir (YUKK M 61-62-63 ve 91). Geçici Koruma Statüsü bugün için Suriye’de meydana gelen

olaylar sebebiyle ülkemize gelen kişilerin durumuna karşılık gelmektedir. Göç Terimleri Sözlüğüne göre geçici koruma statüsü *çatışma veya yaygın şiddet ortamlarından kitlesel olarak kaçıp gelen kişilere, öncesinde bireysel statü belirleme işlemine tabi tutulmaksızın devlet tarafından geçici koruma sağlama konusunda geliştirilen düzenleme* olarak ifade edilmektedir (Perruchoud & Redpath - Cross, 2013, sf.33). Görüldüğü üzere birbiri yerine kullanılıyor olsa da bu kavramlar literatürel anlamda farklı karşılıklara tekabül etmektedir.

Bugünün Türkiye’sinde Göç

Göçün toplumsal yapıya ilişkin sonuçları içerisinde; göç edilen ülkedeki tutum ve davranışların yaşam şekli olarak devam ettirilmesi ile birlikte; yeni yaşam koşullarına bağlı olarak karşılaşılan sorunlar, iş hayatında ortaya çıkan istihdama dair şartlar, çalışma ortamı, ücret düzeyleri, sosyal çevre ile sağlanan uyum ve adaptasyon, değişim, etkilenme, sosyal içlenme ve sosyal dışlanma gibi konular gündeme gelmektedir (Habipler, 2018, sf.436). Bu unsurların ele alınması açısından Türkiye, göç ve göçe ilişkin değişim süreçlerini doğrudan ve dolaylı olarak pek çok defa yaşamış açık bir laboratuvar niteliğindedir. Bulunduğu coğrafya, dini değerlerin getirdiği toplumsal dayanışma ve insan algısının yanı sıra büyük bir imparatorluğun bakiyesi genç bir cumhuriyet olması; Türkiye’yi planlı ve plansız değişimlere maruz kalması açısından nitelikli bir araştırma nesnesi kılar. Son iki yüzyıldır kaybedilen imparatorluk toprakları, ortak değerlere sahip olan insanların aynı çatı altında yaşayabilmek ve/veya savaştan kaçabilmek adına yaşadıkları zorunlu dönüş sonrası travmalarla beraber büyük bir tecrübeyi de ortaya çıkarmıştır. Barkan’ın (1942, sf.283) makalesinde etraflıca anlatılmış olan ve Osmanlı’yı geçmişte büyük bir imparatorluk haline getiren planlı toplumsal değişim politikaları; uç beylikleri, ahi teşkilatları ve dervişlik kültürünün halk kitleleri içerisinde sosyal bir maya olarak oluşturduğu faydalarla ortaya konulurken sonraki dönemde ortaya çıkan toprak kayıpları, planlı değişim politikalarının oluşturduğu düzeni yerle bir etmiştir. Son çare olarak tercih edilen göç, cumhuriyetin kuruluşuna kadar geçen dönemde ucu travmaya kadar varan farklı toplumsal değişimler meydana getirmiş olsa da sonraları bu değişim erken cumhuriyet döneminde modernitenin bir ürünü olarak ortaya çıkan ulus-devlet yapısının inşasına bir katkı sağlanmıştır denilebilir. Bu durum göçün pek çok işlevinin yanında siyasal anlamda bir işlevselliği olduğunu da ortaya koymuştur. Uluslararası göç başta olmak üzere genel manada göç, ulus-devletin kendi başına süregiden inşasından daha çok siyasi bir düzenleyici manivela olduğunun da göstergesidir (İçduygu, Erder, & Gençkaya, 2014, sf.49).

Lozan anlaşmasıyla birlikte gündeme gelen mübadele, bu durumun siyasal niteliğini görmek açısından önemlidir. Benzer kültürel yapılara sahip insanların bu içe dönüşü dahi, toplumlar arasında büyük uyum sorunlarına

yol açmıştır. İmparatorluk bakiyesinden arta kalan sorunlar ve mübadele dışında iki dünya savaşının öncesi ve sonrasında karşılaşılan problemler, bir nesli gurbetçi olarak tanımlayan ve ülkeyi göç veren konumuna getiren işçi göçü, Balkan göçleri, Bosna ve Irak savaşlarının mağdurlarının devamında son olarak Suriye’de ortaya çıkan savaş, Türkiye’yi sürekli tazelenen bir “göçmen” gerçeği ile karşı karşıya bırakmıştır. Özellikle son dönemde Suriye kaynaklı olarak gerçekleşen göç; sayıca çok olması, yabancı bir kültürü toplum içerisine taşıması ve görece kısa bir süre içerisinde gerçekleşmesi bakımından bugüne kadar karşılaşılan göçlerden farklı özellikler taşır. Bu manada Suriye’den kaynaklanan göç olgusu Türk toplumunun geçmiş tecrübelerini yeni unsurlarla tazeleyen bir konu olarak gündemdeki yerini almıştır. Nitekim Cumhurbaşkanlığına hazırlanan Kalkınma Planlarının sonuncusunda (Onbirinci, 2019, sf.4) bu konu, Küresel Eğilimler ve Türkiye Etkileşimi başlığı altında “Uluslararası göçün artan yoğunluğu ve jeopolitik gerginlikler yabancı karşıtlığını beslemiştir” denilmektedir.

Suriye’li Göçmenler

Suriye’nin Dera kentinde iki kadın doktorun istihbarat güçlerince alıkonması ve devamında bu durumu protesto eden birkaç çocuğun duvarlara “Halk düzenin yıkılmasını istiyor” tarzı sloganlar yazması sonucu tutuklanmaları ile başlayan eylemler bugün son yılların en büyük insani dramlarından birine dönüşmüştür. Dera’da başlayan olaylar başta Şam ve Halep olmak üzere Suriye’nin önemli şehirleri olan Lazkiye, Hama, Humus, ve Kamışlı’ya doğru genişlemiş; Arap Baharı olarak bilinen değişim sürecinin Suriye’deki yansıması olarak okunmaya başlamıştır. Sonraları ülkedeki iç siyasal ve toplumsal yapı etkilenirken bu olay, Ortadoğu’nun istikrarsız ortamına yeni bir halka olarak eklenmiştir. Bir insanlık dramı olarak tarihe geçecek olan bu krizde 600.000’den fazla insanın hayatını kaybettiği tahmin edilmektedir. Bölgede meydana gelen çatışmalar bir iç savaşa dönüşmüş; olaylardan etkilenen masum sivil halk ise çare olarak kendilerini güvende hissedebilecekleri bölgelere ya da komşu devletlere sığınmak zorunda kalmıştır. Ülke içerisinde 6.5 Milyon Suriyelinin yerlerinden edildiği 5 milyon kadar Suriyelinin ise sınır ülkeleri olan Türkiye, Irak, Lübnan ve Ürdün gibi yakın ülkelere doğru göç ettiği bilinmektedir (Mülteciler Derneği, 2021).

Coğrafi konumu itibarıyla bölgesel krizlere karşı kayıtsız kalamamak durumunda olan Türkiye, Suriye’deki olaylarda da aynı durumu yaşamıştır. 911 km’lik Türkiye Suriye sınırında baş gösteren toplu nüfus hareketleri, ilk etapta sadece insani ihtiyaçların karşılanması noktasında sığınmacıların kabulü ile başlamış, ardından Suriye rejiminin zulmünden kaçan Suriyeliler için “açık kapı” politikası izlenmeye başlanmıştır (Koyuncu, 2014, sf.31). Hükümetin Suriye sınırından geçerek Türkiye’ye sığınan bu insanlarla ilgili yaklaşımı, başlarda toplum tarafından kabul görmüş; dini referanslara

dayanılarak oluşturulan ve İslam tarihinde yer alan Mekke’li Müslümanların Medine’ye göçündeki karşılanma biçimlerine atıfta bulunularak tanımlanan ensar ve muhacir kavramları bir dönem sıklıkla dile getirilmiştir. Hükümetin olası toplumsal tepkiyi yatıştırmak amacıyla kullandığı dini referanslara dayalı bu tutum, toplumsal tepkiyi geçiştirse de sonraki süreçte yaşananlar bu söylemin başta oluşturduğu etkiyi azaltmıştır.

Savaş ve afet koşullarından geçerek Türkiye’ye sığınan göçmenlerin, en basit temel ihtiyaçlarını dahi karşılamakta zorlandıkları bilinmektedir. Örneğin Türkiye’de geçmişten bugüne alınmış tedbirlerle neredeyse kaybolma noktasına gelmiş olan çocuk felci ve kızamık hastalıkları; bu aşırı olamayan Suriyeli çocuklar sebebiyle Türkiye’deki çocuklar için bir risk oluşturmuş, bu sebeple göç eden ailelerin çocukları kamplarda bu hastalıklara karşı aşılanmıştır (Koyuncu, 2014, s.35). Elbette ki bu gibi durumlar göçmenleri kabul etmek pozisyonunda olan toplumlarda olduğu gibi Türkiye’de de endişe ile izlenmektedir. Dahası kampların dışında kalan ve büyük göç dalgası sonucunda tüm Türkiye’ye yayılan Suriyeliler, toplumda Suriyeliler dahil tüm yabancılara ilişkin ciddi bir yabancı farkındalığını oluşturmaya başlamıştır. İçişleri Bakanlığına bağlı Göç İdaresi Genel Müdürlüğü’nün Mart 2021 de yayımlanan göç verileri Türkiye’de 196 farklı ülkeden yaklaşık 5,5 milyon insanın bulunduğunu göstermektedir. Bu insanların, büyük çoğunluğu geçici koruma statüsüne sahip olup sadece 28 kişi mülteci statüsünde yer almaktadır (Qha, 2021). Buna karşın geçici koruma kapsamında Türkiye’de kayıt altına alınan Suriyeli sayısı 16.06.2021 tarihi itibarıyla **3 milyon 681 bin 531 kişidir**. Geçici barınma amaçlı olarak Türkiye sınırları içerisinde oluşturulan merkezlerde kalan Suriyeli sayısı 55 bin 743 iken bu barınma merkezlerinin dışında kalan Suriyelilerin sayısı 3 milyon 625 bin 788 tür.¹ 0-9 yaş arası Suriyeli Sayısı 1066.203, 19-24 yaş arasında olanlarının sayısı ise 495.996 dır. Bazı Büyükşehirlerde² ve çalışmanın gerçekleştirildiği Konya ilinde göçmenlerin sayısının toplam nüfusun %6’ya yakın bir oranına denk geliyor olması önemlidir. Suriyelilerin birlikte yaşam tercihi ve toplu hareket ederek kendi kültürlerini de yaşatmaya devam etmeleri gibi unsurlarla birlikte değerlendirildiğinde bu durum, toplum genelinde göçmenlere ilişkin farkındalığın artması hızlanmıştır. Bu denli büyük bir göçmen kitlesinin yerleşik nüfus açısından göz ardı edilmemelerini sağlayacak hususlar; toplumsal uyumsuzluk, bazı yabancıların bir kısım medya aracılığı ile gündeme getirilen, bazen de abartılan olumsuz davranışları sosyal medya, fısıltı gazetesi, muhalefetin iktidarı eleştiri aracı olarak bu konuyu gündeme taşınması gibi yaklaşımlarla birleşince, Suriyeliler özelinde göçmenlere yönelik algıların etkilenmeye başladığı görülmüştür.

¹ Göç İdaresi Genel Müdürlüğü Web Sayfası Erişim Tarihi: 23.06.2021

² Göç İdaresi Nisan 2021 verilerine göre sadece Suriyeli göçmen sayısı: İstanbul: %3,5, Ankara: 1,83, Adana: %11,32, İzmir: %3,4, Bursa: %5,8, Adana: %11,32, K. Maraş: %8,05, Kayseri: %5,7, Mersin: %12,3, Gaziantep: %21,50

Ülkede dönemsel olarak yaşanan ekonomik sorunlar, gelir dağılımı, işsizlik, enflasyon ve benzeri hayat standardına olumsuz etki eden göstergeler toplumun genelinde “daha iyi yaşayamama” durumuna bir sorumlu aranmasına sebebiyet verebilmektedir. Geçmişte bu durumunun sorumlusu; vergisini düzenli ödemeyen zenginler, şahsi menfaat çevreleri, hükümet, işverenler, gelir dağılımı adaletsizliği v.s. gibi daha içeriden unsurlar olmakta iken, göç meselesi bu gerekçelerin yanına en zayıf halka olarak yabancıları da ilave etmiştir. Suriyeliler özelinde sığınmacı/mülteciler yani yabancılar genel olarak yaşanan sorunun müsebbibi gibi gösterilmeye başlanmıştır. Bugün artık bu durumun ülkede yabancı düşmanlığını tetikleyen bir risk olarak sürekli bir şekilde takip edilmesi gerektiği ortadadır.

Latince karşılığı Xenophobia olan yabancı düşmanlığı ülke içerisinde, toplumsal barışı tehdit edebilecek boyutlara ulaşabilir. Bu kavram bazı araştırmacılar tarafından “antipati, korku ve nefret” şeklinde, diğerlerinde ise belirgin bir “düşmanlık” olarak düşünülmektedir (Akt. Bozdağ & Kocatürk, 2017, sf.616). Bu sebeple yabancı düşmanlığı, birtakım farklılıklarla birlikte ele alınmalı ve taraflar arası farklılıklara dayalı hususların toplumsal düzeni etkileyebileceği ihtimali üzerinde durulmalıdır (Kim ve Sundstrom:2014, sf.23: Akt Düğer, 2020). Türk toplumunun geçmiş tecrübeleri dikkate alındığında, Suriyeliler üzerinden ortaya konulan açık kapı politikasının uzun vadeli seyrini tespit edebilmenin ne derece önemli olduğu görülecektir. Öyle ki genç Cumhuriyetin kendini henüz toparlamaya başladığı ve demokrasiye adım attığı yıllara tekabül eden 6-7 Eylül 1955 olayları geçmiş yıllara ait önemli bir toplumsal tecrübeyi anımsatmaktadır. İstanbul’da yaşayan gayrimüslimlere yönelik saldırıların ortak adı olarak anılan bu olaylar silsilesi, Türkiye’de yabancılarla yönelik toplumsal algının nereye doğru evrilebileceğini görebilmek açısından önemlidir. Her ne kadar altında yatan birçok farklı etken olsa da o dönemde yaşanan olaylar, imparatorluk bâkisi ve birbirleriyle yaşama tecrübesi derin olan toplumlarda dâhi yabancı algısının zamanla değişebileceğini göstermiştir. Günümüzde geçmişteki bu tecrübeleri tetikleyecek pek çok yeni etken söz konusudur. Tüm bu gelişmeler Türkiye’de göçmen algısının ele alınmasının önemli sonuçlar ortaya çıkarabileceğini düşündürmektedir. Zira konu hem göçmenler hem de göçmenleri kabul eden ülke vatandaşları açısından ele alınması gereken bir durumdur.

Yasal durumları göç ettikleri ülkelerdeki yaklaşımlara göre farklılık arz etse de Türkiye’yi esas alan bu çalışmada kamuoyunun yabancılarla ilgili yasal bir ayırım gözetmediği düşünülmüş ve statü farkı dikkate alınmaksızın tüm yabancılar çalışmada göçmen olarak ele alınmıştır. Kamp dışında yaşayan göçmenlerin büyük çoğunluğunun emek yoğun işlerde çalışıyor olması, ağırlıklı olarak Müslüman nüfusun yoğun olarak yaşadığı ülkelerden

geliyor olmaları ve toplu olarak yaşayabildikleri alanların bulunması gibi bazı hususlar çalışmanın pilot bölgesinin seçiminde dikkate alınmıştır. Konya ili emek yoğun sanayi ile birlikte tarım ve hayvancılığın da yoğun olarak yer aldığı bir şehirdir. Bu şehirde dini hassasiyetlerin daha çok dikkate alındığı genel kabulünün yanında hoşgörü kavramıyla özdeşleşen Mevlana'nın diyarı olması da önemli görülmüştür. Ayrıca Göç İdaresinin Nisan 2021 verilerine göre ilde yaşayan Suriyeliler dahil göçmen nüfusun toplam nüfusa oranı %6 civarındadır. Bu itibarla çalışmanın sonuçlarını değerlendirilmesi açısından Konya ilinin tercih ediliyor olmasının önemli olduğu düşünülmektedir.

Yöntem

Bu ölçeğin hazırlanmasında nicel araştırma deseni altında yer alan genel tarama tekniği kullanılmıştır. Tarama modelinin kullanımında amaç, geçmişte olan veya halen geçerli olan bir durumu tespit etmektir. *Genel tarama modeli, çok sayıda elemandan oluşan bir evrende, evren hakkında genel bir yargı oluşturmak amacıyla evrenin tümü veya ondan alınacak bir grup, örneklem üzerinde genelleme yapabilmek amacıyla yapılan bir tarama düzenlemesi olarak görülmektedir* (Karasar, 2014, sf.78). Konunun dinamik unsurlar içeriyor olması, nicel araştırma deseninin seçilmesindeki ana sebeptir. Araştırma kesitsel boyutta belirlenmiştir. Araştırmanın yürütülebilmesi için gerekli etik kurul izni alınmıştır.

Ölçeğin geliştirilmesi ve veri toplama aracı

Göçmenlere (Suriyelilere) yönelik algı ölçeği oluştururken yapılan literatür çalışmasında konuya ilişkin bazı kaynaklardan da yararlanılarak bir soru havuzu oluşturulmuştur. 174 sorudan oluşan bu soru havuzundan yararlanılmıştır. İlk aşamada 58 soruya indirilen bu soru havuzunda demografik soruların yanı sıra, ekonomik, kültürel, siyasi, sosyal ve düşmanca tutumu içeren sorular ele alınmıştır. Bu aşamada çalışmanın literatüre dayanan soru kaynakları şunlardır:

- 1- SD7, D1, K10, da yer alan soruları (Keleş, Aral, Yıldırım, & Sunata, 2016)
- 2- SD1,SD2,SD6, D2, D3 de yer alan soruları (Özüdoğru, Kan , Uslu, & Yaman, 2018)
- 3- D7, SD3 de yer alan soruları (Şen & Şimşek, 2019)
- 4- D10, D12,K4,S9 da yer alan soruları (Quadir Ersoy & Kabaklı Çimen, 2018)
- 5- E2, K2 de yer alan soruları (Çalışkan Sarı & Yalçınkaya Alkar, 2018)
- 6- E4,S1, D13, K5, K6 da yer alan soruları (Köksal, Köksal, & Köksal, 2017)

7- Demografik sorular (Kalaycıoğlu, Çelik, Çelen, & Türkyılmaz, 2010)

Göçmenlere (Suriyelilere) yönelik algı ölçeği oluştururken yapılan literatür çalışmasında konuya ilişkin bazı kaynaklardan da yararlanılarak 174 maddelik havuz oluşturulmuştur. Maddelerin kapsam ve görünümüne ilişkin geçerliliği sağlamak açısından 3 ayrı konu uzmanına danışılarak, ilgili maddeler e-mail yoluyla ve birebir görüşme sağlanarak güncellenmiştir. Nihayetinde soruların anlaşılabilirlik derecesini ölçebilmek açısından bir eğitim uzmanından destek alınmış ve ilk aşamada ekip görüşü doğrultusunda 58 maddeye indirilen bu madde havuzu veri toplama aracı olarak kullanılmıştır.

Demografik soruların yanı sıra, ekonomik, kültürel, siyasi, sosyal ve düşmanlık tutumu içeren sorular ele alınmıştır.

Katılım düzeyinin ifade edilebilmesi için maddeler bir tür sıralama ölçeği olan Likert tarzında cevaplanacak şekilde düzenlenmiştir. Derecelendirme kesinlikle katılmıyorum (1), Katılmıyorum (2), Ne katılıyorum ne katılmıyorum (3), katılıyorum (4) ve kesinlikle katılıyorum (5) şeklinde oluşturulmuştur.

Çalışma Grubu ve Alan Uygulama Süreci

Detaylı bir literatür çalışmasının ardından, çalışma grubunun belirlenmesinde Konya ili şehir merkezi esas alınmış ve nüfus dağılımı da dikkate alınarak farklı gelir ve yaş grubundan insanların örnekleme yer alması gözetilmeye çalışılmıştır. Konya ili şehir merkezinde yaşayan 18 yaş üstü toplam 537 birey üzerinde 2019 yılının ikinci altı ayında kesitsel boyutta bir anket çalışması düzenlenmiştir. Katılımcılar amaçlı-yargısal örnekleme yöntemi ile seçilmiştir. Çalışma grubuna ilişkin dağılım cinsiyet, yaş, meslek, gelir, eğitim durumu ve sınıflandırılmış gelir dikkate alınarak oluşturulmuştur. Cinsiyete eşit oranda katılım sağlanması amaçlanmış toplanan verilerin oranlarının %47 ye karşılık %52 olduğu görülmüştür. Verilerin toplanması sürecinde sosyoloji bölümü öğrencileri anketörlük yapmıştır. Örneklem grubunda bulunan bireylere yönelik demografik özelliklere göre detaylı dağılım Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Örneklem Grubundaki Bireylere Ait Bilgiler (N:537)

Değişken	Düzye	f	%
Cinsiyet	Kadın	255	47,5
	Erkek	282	52,5
Yaş	18-29 Yaş arası	165	30,7
	30-49 Yaş arası	245	45,6
	50-64 Yaş arası	86	16,0
	65 yaş ve üzeri	41	7,6
Meslek	Memur	149	27,7

“Göçmen Algısı Ölçeği” Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği

	Serbest Meslek(Esnaf)	111	20,7
	Öğrenci	71	13,2
	Ev hanımı	58	10,8
	İşçi	87	16,2
	Emekli	61	11,4
Gelir	Asgari ücret ve altı	62	11,5
	2020-5000 TL arası	219	40,8
	5000-8000 TL arası	160	29,8
	8000 TL ve üzeri	96	17,9
Eğitim Durumu	Okuma-yazma bilmeyen	3	,6
	Okur-yazar	4	,7
	İlkokul(5yıl)	97	18,1
	İlköğretim ve Ortaokul	50	9,3
	Lise	118	22,0
	Yüksekokul	32	6,0
	Üniversite	186	34,6
	Yüksek lisans	29	5,4
Doktora	18	3,4	
Sınıflandırılmış Gelir Düzeyi	Alt Gelir Grubu	281	52,3
	Üst Gelir Grubu	256	47,7

Veri Analizi (Bulgular)

Araştırmada toplanan veriler bilgisayar ortamına aktararak çözümlenmiştir. Ölçme Aracının yapı geçerliliği Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) ve Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) ile değerlendirilmiştir. Detaylı veriler şu şekildedir. AFA ile, 58 maddelik ölçme aracının uygun olmayan 37 maddesi ölçekten çıkarılmıştır. Sonuç olarak 21 madde, ölçek değerlendirmesine alınmıştır. Ölçme aracıda iç tutarlılık ve güvenilirliği belirleyebilmek için her bir faktör arasında Cronbach Alpha, korelasyon katsayısı ve iki yarı test güvenilirlik katsayısı hesaplanmış ve yine ölçme aracıda bulunan her bir maddenin ortalamaları ve standart sapmaları incelenmiştir. AFA sonucunda elde edilen 21 maddelik 4 faktörden oluşan ölçek DFA analizine tabi tutularak ölçümlenmiştir.

Açımlayıcı Faktör Analizi (AFA) Verileri

Ölçeğin faktör analizine uygunluğunu belirleyebilmek amacıyla öncelikle KMO (Kaiser-Meyer-Olkin) ve Barlett testleri yapılmıştır. Yapılan analiz sonucu bu test sonucu 0.947 olarak hesaplanmıştır. Göçmenlere (Suriyelilerin) Yönelik Algı Ölçeği için hesaplanan bu değer 1'e oldukça yakın olması veri setinin faktör analizi için uygun olduğunu göstermiştir. Ayrıca Barlett test sonucu da 6404,834 ($p<0.01$) verilerin faktör analiz yapmaya elverişli olduğunu göstermiştir.

Göçmenlere (Suriyeliler) Yönelik Algı Ölçeği'nin faktör yapısını belirleyebilmek için yapılan temel bileşen analizine 58 soru ile başlanmış ve yapılan AFA sonucuna göre faktör yükü 0,40'ın altında olan maddeler ile

birden fazla faktörde yük değeri almış olduğu görülmüş olan maddeler ölçme aracından çıkarılmıştır. Genel olarak, madde toplam yükü .30 ve altında olanların ölçekten çıkartılması gerekirken (Büyüköztürk, 2009, sf.171) bu çalışmada faktör yükü yüksek olan maddelerin daha iyi derecede ayırt edeceği için .40'ın altında kalan maddeler ölçek değerlendirmesinden çıkarılmıştır. Bu maddelerin çıkarılmasının ardından her bir madde yeniden sıralanmıştır. Maddeler çıkarıldıktan sonra temel bileşenler faktör analizi sonuçlarına göre tüm maddelerin 0.40 kesme noktası üzerinde faktör yüküne sahip olduğunu göstermiştir.

Yapılan işlem sonucu ortaya çıkan dört faktörün, toplam açıklanan varyansın %64,22 si olduğu görülmüştür. Bu oran, ölçeklerde karşılanması gereken açıklanan varyans oranına ilişkin yeterlilik ölçütlerini karşılamaktadır.

Tablo 2: Göçmen Algısı Ölçeği, Alt Faktörleri ve Açıklayıcı Faktör Analizi (AFA) Verileri

Faktörler	Cronbach Alfa	Özdeğe	Ortalama	Std. Sapma	Açıklanan Varyans	Toplam Madde Sayısı	Ölçek maddeleri	Faktör Yükleri
Fak1	,875	9,465	2,740	1,032	45,074	5	D11	,771
							D10	,757
							D12	,752
							D13	,748
							S1	,605
Fak2	,899	1,705	3,347	1,043	8,118	6	D2	,752
							SD3	,690
							D6	,686
							D5	,678
							D7	,677
D1	,565							
Fak3	,840	1,267	2,427	,886	6,034	6	E7	,723
							E9	,675
							E6	,639
							E8	,636
							K1	,629
SP3	,610							
Fak4	,799	1,050	3,737	,850	5,000	4	SP1	,814
							SP2	,814
							S9	,711
							S5	,618

Tüm ölçek için hesaplanan Cronbach Alpha güvenilirlik katayısı .937'dir. Alt faktörler için hesaplanan Cronbach Alpha değerleri şu şekildedir: "Fak1"

“Göçmen Algısı Ölçeği” Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği

için .875; “Fak2” için .899; “Fak3” için.840 ve son olarak “Fak4” için ise .799 olarak bulgulanmıştır. Görüldüğü üzere her bir alt boyut, güvenilirlik ölçülerini kapsar niteliktedir.

Doğrulayıcı Faktör Analizi (DFA) Verileri

AFA sonucunda elde edilen 21 maddelik ve dört faktörden oluşan ölçek DFA analizine tabi tutulmuştur. DFA analizlerinde hangi uyum indekslerinin bir ölçüt olarak kullanılması gerektiği üzerine net bir uzlaşma söz konusu olmasa da genel kabuller mevcuttur. AFA’da sadece faktör yüklerine, güvenilirlik katsayısına ve KMO analizine bakılarak karar verilebilirken; DFA da birden fazla uyum indeksi devreye girmekte, ölçeğin veya modelin kendi içerisinde uyumlu olduğunu göstermek için kullanılmaktadır (Çapık, 2014, sf.199; Yaşlıoğlu, 2017, sf.77; Gürer & Yıldırım, 2014, sf.127).

Tablo 3: DFA Uyum İyiliği İndeksleri Normallik Değerleri ve Ölçek Değerleri

İndeks Türü	Kabul Edilebilir Değer	Ölçek Değeri
GFI	>0,90	0,923
AGFI	>0,90	0,903
NFI	>0,90	0,928
CFI	>0,90	0,955
RMSA	<0,08	0,054
CMIN(X ²)/DF	<5	2,547

Bu uyum indekslerini ve kabul edilebilir sınırları Tablo 3’te görmekteyiz. Bu ölçütlere göre ölçek maddelerin uyum değerleri incelenmiş ve bu değerlerin istatistiki açıdan belirlenen kabul edilebilir alt değerlerin üzerinde olduğu bulgulanmıştır. CMIN/DF değerinin 3 ten küçük olması arzu edilir mükemmellikte bir uyum olduğunu göstermektedir. Analizde kurgulanan modelin uyumlu olup olmadığını görmek için modelin, standart ve standart olmayan yol katsayılarına da bakılması gerekmektedir.

Tablo 4: DFA analizi standart ve standart olmayan yol katsayıları

			$\beta 0$	$\beta 1$	S.E.	C.R.	P
S1	<---	F1	0,637	1,000			
D10	<---	F1	0,788	1,075	0,071	15,112	<0,001
D11	<---	F1	0,825	1,094	0,070	15,624	<0,001

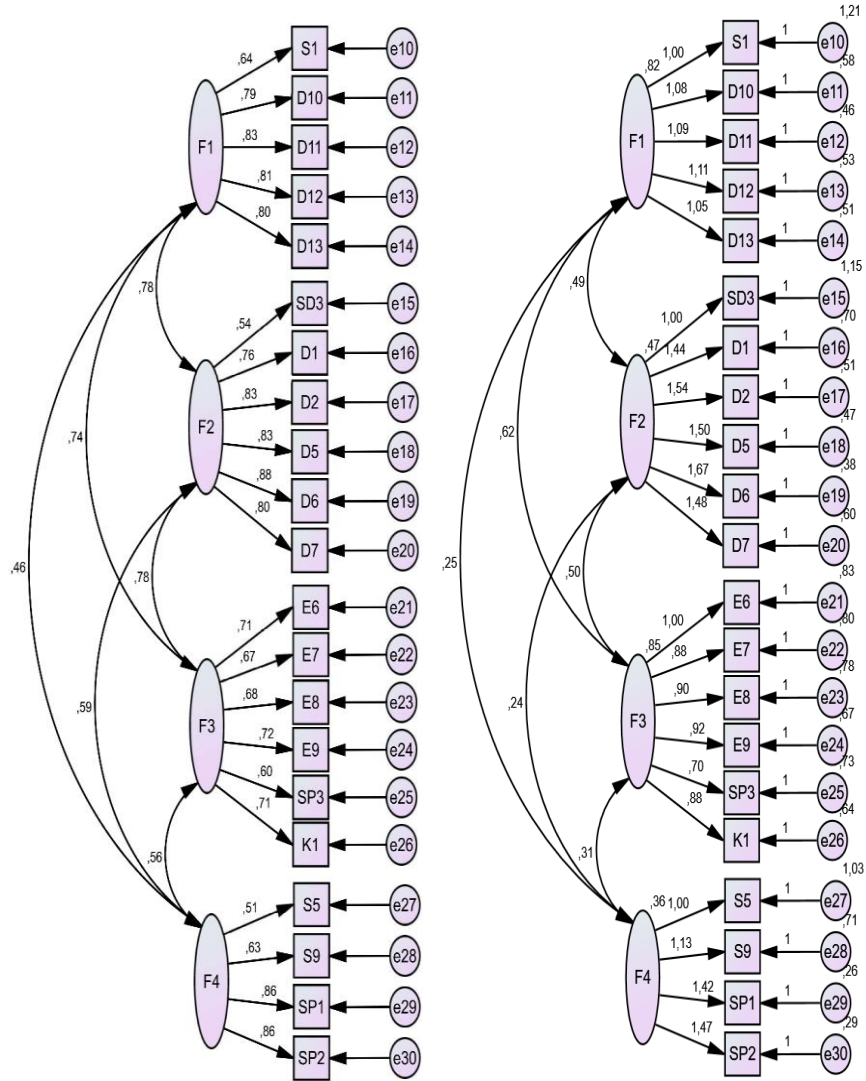

D12	<---	F1	0,812	1,110	0,072	15,446	<0,001
D13	<---	F1	0,798	1,045	0,069	15,254	<0,001
SD3	<---	F2	0,540	1,000			<0,001
D1	<---	F2	0,764	1,44	0,115	12,568	<0,001
D2	<---	F2	0,829	1,535	0,117	13,108	<0,001
D5	<---	F2	0,834	1,502	0,114	13,145	<0,001
D6	<---	F2	0,883	1,673	0,124	13,501	<0,001
D7	<---	F2	0,795	1,475	0,115	12,834	<0,001
E6	<---	F3	0,712	1,000			<0,001
E7	<---	F3	0,674	0,883	0,061	14,386	<0,001
E8	<---	F3	0,682	0,895	0,061	14,563	<0,001
E9	<---	F3	0,720	0,922	0,060	15,323	<0,001
SP3	<---	F3	0,604	0,704	0,054	12,950	<0,001
K1	<---	F3	0,712	0,879	0,058	15,166	<0,001
S5	<---	F4	0,509	1,000			<0,001
S9	<---	F4	0,627	1,127	0,110	10,230	<0,001
SP1	<---	F4	0,857	1,423	0,121	11,781	<0,001
SP2	<---	F4	0,855	1,471	0,125	11,776	<0,001

β_0 : Standart yol katsayıları β_1 : Standart olmayan yol katsayıları

DFA analizi sonucuna göre faktörler altında toplanan maddelerin standart ve standart olmayan yol katsayılarına bakıldığında istatistiki olarak anlamlı çıktığı görülmektedir. Standartlaştırılmış yol katsayılarına bakıldığında F1 için en önemli etkiye sahip maddenin D11 maddesi (β_0 :0,825) olduğu; F2 için en önemli etkiye sahip maddenin D6 maddesi (β_0 :0,883) olduğu; F3 için en önemli etkiye sahip maddenin E9 maddesi (β_0 :0,720) olduğu; F4 için en önemli etkiye sahip maddenin SP1 maddesi (β_0 :0,857) olduğu bulgulanmıştır.

A. Standart Yol Katsayıları B. Standart Olmayan Yol Katsayıları
(χ^2 :466,064; df:183; CMIN/DF: 2,547; p:0,001; RMSA: 0,054)

Şekil 1: Göçmen Algısı Ölçeği DFA Yol Diyagramı Analizi, Yol katsayıları

Şekil 1’de gösterildiği üzere her bir maddenin katsayıları, yol diyagramı ve modelin uyum kriterlerine yönelik indeks puanları mevcuttur. Elde edilen model uyum kriterlerinin herhangi bir modifikasyona gerek kalmadan kabul edilebilir düzeyde olduğu görülmektedir. Buna göre ölçeğimizin alt faktörleri kendi içerisinde uyumludur ve ölçek de bir bütün olarak uyumludur, bu sebeple herhangi bir madde çıkarılmamıştır.

Tartışma ve Sonuç

Toplumsal entegrasyonun hızlı sağlanabildiği durumlarda bir zenginlik olarak kabul edilebilen göçmen nüfus, bu entegrasyonun sağlanamadığı durumlarda farklı rahatsızlıkların oluşmasına sebebiyet verebilmektedir. Bu sebeple, göçmenlerin geldikleri toplumsal yapıya entegrasyonunun boyutunu ölçebilmek geçmiş tecrübeler ve gelecekte yaşanabilecek riskler dikkate alındığında önemli bir veri olarak değerlendirilebilir.

Bu çalışmada, göçmen algısı ölçeği geliştirmesine yönelik veri toplama süreci, veri analizi ve bulgular ile ilgili değerlendirmelere yer verilmiştir. Çalışmanın örnekleme; amaçlı yargısal örnekleme tekniğine uygun olarak kurgulanmıştır. Toplanan veriler Konya şehir merkezinde, merkez ilçeler olan Meram, Selçuklu ve Karatay ilçelerinden toplam 537 katılımcı ile derlenmiştir. Her meslekten 18 yaş üstü bireyler çalışmaya katılmışlardır.

58 maddeden oluşan veri setine Açıklayıcı Faktör Analizi uygulanmış ve 4 faktörden oluşan 21 maddelik ölçeğe ulaşılmıştır. İlk iki faktör göçmen düşmanlığını belirten maddeler içerdiği için yabancı düşmanlığı içermektedir. FAK1 göçmenlerin bir tehlike olarak değerlendirmeleri dolayısıyla "tehlike" faktörü; FAK2 ise göçmenlerin sosyal dışlamaya maruz bırakılmaları dolayısıyla "sosyal dışlama" faktörü olarak adlandırılmıştır. Diğer iki faktör ise göçmenlere destek içermesi bakımından hoşgörü eksenli maddeler içeren faktörlerdir. Bu açıdan FAK3 "sosyal içirme" faktörü olarak adlandırılırken; FAK4 göçmenlere yönelik daha insancıl öğeler içermesi sebebiyle "insancılık" olarak adlandırılmıştır. AFA sonucunda KMO:0,947 Alpha:0,937 şeklinde bulgulanmıştır. Elde edilen ölçeğin uyum düzeyini ve elde edilen modelin uygunluğunu test etmek için Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Yapılan analizde elde edilen uyum indeksleri CMIN/DF: 2,547; p:0,001; RMSA: 0,054 olarak bulgulanmış (mükemmel uyum) ve istatistiki açıdan anlamlı olduğu görülmüştür. Yol diyagramı ve yol katsayıları elde edilirken herhangi modifikasyona gerek kalmadan uyum kriterleri elde edilmiştir.

Elde edilen veriler ışığında şunları söyleyebiliriz: Bu ölçek yetişkin düzeyinde genel toplum ölçeğinde kullanılabilir veri seti sunmaktadır. Ölçek kendi içerisinde puanlanabilir; bu anlamda ölçekten elde edilebilecek en düşük puan 21 iken en yüksek puan 105 olacaktır. Ölçek, göçmenlere yönelik genel toplum algısını ölçme noktasında metin içerisinde tartışılan kriterler bakımından uyumludur.

Kaynakça / Reference

- Agency, T. U. (2016, Mart). Mülteci ve Göçmen. *Mülteci ve Göçmen Sözcük Seçimleri Önemlidir*. Kıbrıs: UNHCR Representation in Cyprus. Nisan 25, 2021 tarihinde https://www.unhcr.org/cy/wp-content/uploads/sites/41/2018/02/UNHCR_Refugee_or_Migrant_TR.pdf adresinden alındı
- Bakewel, O. (2015). Göç Kuramında Yapı ve Fail Üzerine Bazı Görüşler. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 188-218.
- Barkan, Ö. (1942). Osmanlı İmparatorluğunda Bir İskân ve Kolonizasyon Metodu Olarak Vakıflar ve Temlikler I: İstilâ Devirlerinin Kolonizatör Türk Dervişleri ve Zâviyeler. *Vakıflar Dergisi*, 279-386.
- Bauman, Z. (2018). *İskarta Hayatlar Modernite ve Safraları*. (D. Karakaya, Dü., & O. Yener, Çev.) İstanbul: Can Sanat Yayınları.
- Bozdağ, F., & Kocatürk, M. (2017). Zenefobi Ölçeği'nin Geliştirilmesi Geçerlik ve Güven Çalışmaları. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 615-620.
- Büyüköztürk, Ş. (2009). *Sosyal Bilimler İçin Veri Analizi El Kitabı* (10. Baskı b.). Ankara: Pegem Akademi.
- Çalışkan Sarı, A., & Yalçınkaya Alkar, Ö. (2018). The Attitudes towards Syrians Living in Turkey: A Scale Development. *Göç Araştırmaları Dergisi*, 4(2), 10-36.
- Çapık, C. (2014). Geçerlilik ve Güvenilirlik Çalışmalarında Doğrulayıcı Faktör Analizinin Kullanımı. *Anadolu Hemşirelik ve Sağlık Bilimleri Dergisi*, 17(3).
- Düğer, Y. (2020). Bir İnsan Hakkı İhlali Olarak Yabancı Düşmanlığı Ve Rusya'da Yabancı Düşmanlığının Tarihsel Kökeni. *Uluslararası Afro-Avrasya Araştırmaları Dergisi*, 53-72.
- Gibson, M. (2020). *World Migration Report*. International Organization for Migration.
- Günal, H. (2014). İnsanlığa Karşı İşlenen Suçlarda İnsanı Ne Manaya Gelmektedir: Felsefi Bir Analiz. *İstanbul Üniversitesi Hukuk Fakültesi Mecmuası*, 555-570.
- Gürer, M., & Yıldırım, Z. (2014). Öğrenme Nesnesi Değerlendirme Ölçeği'nin Geliştirilmesi, Geçerlik ve Güvenirlik Çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 39(176), 121-130.
- Habipler, M. (2018). Cumhuriyet Döneminde Balkan Göçlerinin Sosyal Politikalar ile İlişkileri. *Trakya Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 20(2), 423-446.

İçduygu, A., Erder, S., & Gençkaya, Ö. F. (2014). *Türkiye'nin Uluslararası Göç Politikaları 1923-2023*. İstanbul: Koç Üniversitesi Göç Araştırmalar Merkezi.

Kalaycıoğlu, S., Çelik, K., Çelen, Ü., & Türkyılmaz, S. (2010). Temsili Bir Örneklemede Sosyo-Ekonomik Statü (SES) Ölçüm Aracı Geliştirilmesi: Ankara Kent Merkezi Örneği. *Sosyoloji Araştırmalar Dergisi*, 13(1), 182-219.

Karasar, N. (2014). *Bilimsel Araştırma Yöntemi*. Nobel Yayıncılık.

Keleş, S., Aral, T., Yıldırım, M., & Sunata, U. (2016). *Turkish Migration 2016 Selected Papers*. (İ. Sirkeci, & J. Cohen, Dü) London: United Nations Human Rights Council.

Koyuncu, A. (2014). *Kentin Yeni Misafirleri Suriyeliler*. Konya, Türkiye: Çizgi Kitabevi. 2021 tarihinde alındı

Köksal, M., Köksal, Ç., & Köksal, T. (2017). Suriyelilere Yönelik Bakış Açısı Geliştirme Çalışması. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 538-550.

Mülteciler Derneği. (2021, Mayıs 26). *Mülteciler.org*. Haziran 25, 2021 tarihinde multeciler.org: https://multeciler.org.tr/turkiyedeki-suriyeli-sayisi/?gclid=EAIaIQobChMIufin7quG8AIVzsLtCh2o4AJOEAAAYASAAEgL_hfD_BwE adresinden alındı

Onbirinci, K. P. (2019). Türkiye Cumhuriyeti Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı.

Özakupınar, Y. (2015). *Kültür Değişimleri ve Batılılaşma Meselesi* (5 b.). İstanbul, Türkiye: Ötüken.

Özüdoğru, H., Kan, A., Uslu, L., & Yaman, E. (2018). Yerel Halkın Suriyelilere Yönelik Tutum Ölçeği Geliştirme Çalışması. *Sosyal Politika Çalışmaları Dergisi*, 115-140.

Perruchoud, R., & Redpath - Cross, J. (2013). *Göç Terimleri Sözlüğü*. International Organization for Migration.

Qha. (2021, Mart 17). *Kırım Haber Ajansı*. Haziran 25, 2021 tarihinde Kırım Haber Ajansı: <https://qha.com.tr/haberler/politika/goc-ve-uyum-konulu-toplantida-turkiye-deki-goc-olgusu-anlatildi/310229/> adresinden alındı

Quadir Ersoy, S., & Kabaklı Çimen, L. (2018). Üniversite Öğrencilerinin Suriyeli Sığınmacılarla İlgili Tutumlarının Sivil Katılımları Bağlamında İncelenmesi. *İnsan ve Toplum Bilimleri Araştırmaları Dergisi*, 7(2), 1251-1273.

Sözleşme, M. (1961, Eylül 5). Mültecilerin Statüsüne İlişkin Sözleşme. Ankara, Türkiye: Resmi Gazete.

Şen, G., & Şimşek, H. (2019). Türkiye'deki Kamu Yönetimi Öğrencilerinin Suriyeli Sığınmacılara İlişkin Tutumları. *Manas Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 8(2), 1958-1974.

“Göçmen Algısı Ölçeği” Geliştirilmesi, Geçerliliği ve Güvenirliği

Taşkesen, S. (2018). Modern Dünyaya Özgü Bir Aidiyet Anlatısı: Aidiyet Siyaseti. Ankara. Nisan 22, 2021 tarihinde alındı

Uluslararası Göç Örgütü (IOM). (tarih yok). *Göç Terimleri Sözlüğü*. (R. Perruchoud, & J. Redpath, Dü) Nisan 22, 2021 tarihinde
<https://publications.iom.int>:
https://publications.iom.int/system/files/pdf/iml31_turkish_2ndedition.pdf
adresinden alındı

Yaşlıoğlu, M. M. (2017). Sosyal Bilimlerde Faktör Analizi ve Geçerlilik: Keşfedici ve Doğrulayıcı Faktör Analizlerinin Kullanılması. *İstanbul Üniversitesi İşletme Fakültesi Dergisi*, 46(Özel Sayı), 74-85.

